

Hola, hola, Lisabon volá!

DLHÁ CESTA PLNÁ OČAKÁVANIA A VZRUŠENIA, NABALENÉ KUFRE, ZMIEŠANÉ POCITY A SPO-
LUŽIACI, S KTORÝMI SOM MIERILA AUTOBUSOM DO PORTUGALSKA NA SVETOVÉ DNI MLÁDE-
ŽE. LETO, POHODA, KAMARÁTI A ZÁŽITKY, NA KTORÉ DO SMRTI NEZABUDNEM, SA ZAPÍSA-
LI DO MÔJHO SRDCA AKO VÝNIMOČNÁ UDALOSŤ PLNÁ DUCHOVNÉHO OBOHATENIA, KULTÚR-
NEJ VÝMENY A MEDZINÁRODNEJ JEDNOTY.

(Ne)milé prekvapenie

V autobuse som sedela úplne vzadu. A nielen sedela, ale aj spala, raňajkovala, obedovala a večerala. Autobusové sedadlá mne i mojim priateľom v rámci možností zabezpečovali niekoľko dní komfort, ktorý si vie predstaviť len málokto, ak to vôbec môžem nazvať komfortom. Cesta bola náročná a ja som sa nevedela dočkať, kedy konečne dôjdeme na naše prvé tranzitné ubytovanie v Nice vo Francúzsku. Len čo som prekročila prah izby, pochopila som, že k luxusu má ďaleko. Ľudia tu neboli veľmi milí a izby, v ktorých sme bývali, vyzerali ako lôžkové kupé vo vlaku.

Modlitba na otočku

V rámci osemhodinovej prestávky sme mali možnosť byť súčasťou sviečkového pochodu v Lurdoch, na mieste, kde sa v roku 1858 zjavila Panna Mária. S kamerou v jednej ruke a so sviečkou v druhej som sledovala pochod ľudí, zdravých, sla-

bých, chorých. Svoje trápenia a ťažkosti sme spolu niesli v modlitbe k Panne Márii.

Nové pravidlá

Opäť balenie, cesta, očakávania v srdci. Došli sme do našej hlavnej destinácie. Dobré ráno, Portugalsko. Dobré? Skôr neočakávané. Bol to jeden veľký zmätok. Všade autobusy s veľkým množstvom ľudí, policajti a chaos, zmätok, panika. Moment sklamaní však nastal až potom, keď som zbadala školu, v ktorej som mala spať zvyšok očakávanej „dovolenky.“ Pamätám si, ako som sedela v chodbe na lavičke zničená a sklamaná. Od tej chvíle bola zem mojou posteľou a plavky mojím súkromím na sprchovanie.

Životaplň

Naše prvé stretnutie s pápežom a s mladými ľuďmi rôznych národností bolo však neveriteľné. Húfy ľudí, veľa radostí, viery a nádeje. Pochytil ma nádherný

pocit lásky. Odrazu som niekam patrila. Spolu s ostatnými sme kráčali po jednej ceste a spievali jedným hlasom. Bolo to nádherné. Chytili sme sa za plecia, zobrali si svoju malú slovenskú vlajočku, keďže veľkú sme zabudli v škole, a začali sme ňou mávať a zdravíť sa ostatným ľuďom v našom vlastnom jazyku. Ľudia prichádzali a zdravili nás svojou rodnou rečou. Bol to nezabudnuteľný zážitok. Ako povedal pápež František: „Sme jedineční, sme

slobodní a sme vo svete, aby sme prežili príbeh lásky s Bohom, aby sme mali odvahu robiť veľké rozhodnutia, aby sme sa pustili do nádherného rizika lásky.”

Nie je jedlo ako jedlo

Raňajky sme nemali v „našej portugalskej škole“, ale v inej. Bola ešte viac zanedbaná ako naša. Nikdy sme nemali poriadne jedlo. Stravovali sme sa vo fast-foodoch a kupovali sme si suché pečivá.

Po Lisabone som isté veci prehodnotila a zistila som, že byť spolu a byť súdržní za každých okolností, je oveľa viac.

Naši

Slovenské omše boli naozaj nádherné a kreatívne. Cítiť sa aspoň chvíľu ako doma, aj keď som bola niekoľko kilometrov od svojho reálneho domova, bol úžasný pocit. Stretnúť veľké množstvo Slovákov v cudzine pokope bol neopísateľný zážitok.

Pokope

Každým dňom sa naše dobrodružstvo vo svete stupňovalo. Myslím, že bolo úžasné zdravieť sa úplne cudzím ľudom na ulici a spoznávať nové kultúry. Keď sme sa však predierali na hlavnú akciu, kde bolo vyše jeden a pol milióna mladých ľudí, necítila som sa ktovieako príjemne. Odrazu sa všetko premenilo na boj o prežitie. Boli to práve naši, na ktorých som sa mohla spoľahnúť, aby som sa z davu dostala živá. Hovorí sa, že v núdzi po-

znáš priateľa a ja som ich vtedy spoznala oveľa lepšie ako kedykoľvek predtým.

Pozor, ide vlna!

Kúpanie v mori je výborné, ale kúpanie v Atlantickom oceáne je priam fantastické. V rámci SDM sme si na dva dni odskočili aj k oceánu. To bolo ale osvieženie! Voda bola riadne studená a po prvýkrát sme v nej nevedeli vydržať dlhšie ako päť minút. Keď sme sa však vracali špinaví, spotení a rozhorúčení zo stretnutia s pápežom, kde sme v rámci večernej vigílie aj spali, vrhli sme sa do vody ako ryby. Dokonca, keď nás, dievčatá, hádzali chlapani do vody, vôbec nám to neprekážalo. Aj tak bolo horúco.

Príbeh troch detí

Jeden deň sme mali možnosť ocitnúť sa aj na významnom pútnickom mieste v Portugalsku vo Fatime. Tu sa v roku 1917 prvýkrát zjavila Panna Mária trom deťom: Františkovi, Hyacinte a Lucii.

Nádherné miesto, ktoré denne navštevuje množstvo pútnikov s rozličnými životnými príbehmi. Niektorí svoje ťažkosti zdolávali kľačiaci po mramorovom chodníku pokánia. Aj štyria z nás si ním takto prešli, aby utíšili vnútornú bolesť, trápenia a posilnili vieru. Na námestí sa nachádzala Bazilika Fatimskej Panny Márie a Kaplnka zjavenia Panny Márie.

Maličkosti ako kávička

Cestou späť sme spoznali pestrú Barcelonu a luxusnú Zaragozu. Ubytovňa, teda hotel v Zaragoze bol veľmi pekný. Nechcelo sa mi veriť, že je to skutočnosť. Ráno s kávičkou v pravej ruke a v ľavej s teplým jedlom som si uvedomovala, aké vzácne sú tieto samozrejme, no v živote veľmi potrebné maličkosti.

Naplnené očakávania

Po celý čas v cudzine som si uvedomovala, že aj keď som tam nemala úplne

všetko, čo som očakávala, vždy som mala kde spať, čo jesť a bola som v bezpečí. Bezpečie sa však nemusí definovať iba strechou nad hlavou, ale aj ľuďmi, ktorí ťa obklopujú. Pre mňa to boli moji spolužiaci. Nikdy nezabudnem na to, ako chlapani niesli okrem svojich tašiek aj naše. Pekné boli aj nočné rozhovory, radosti z maličkostí a všetko, čo sme spolu prežívali. Do autobusu sme nastupovali ako kamaráti a z neho sme vystupovali ako rodina.

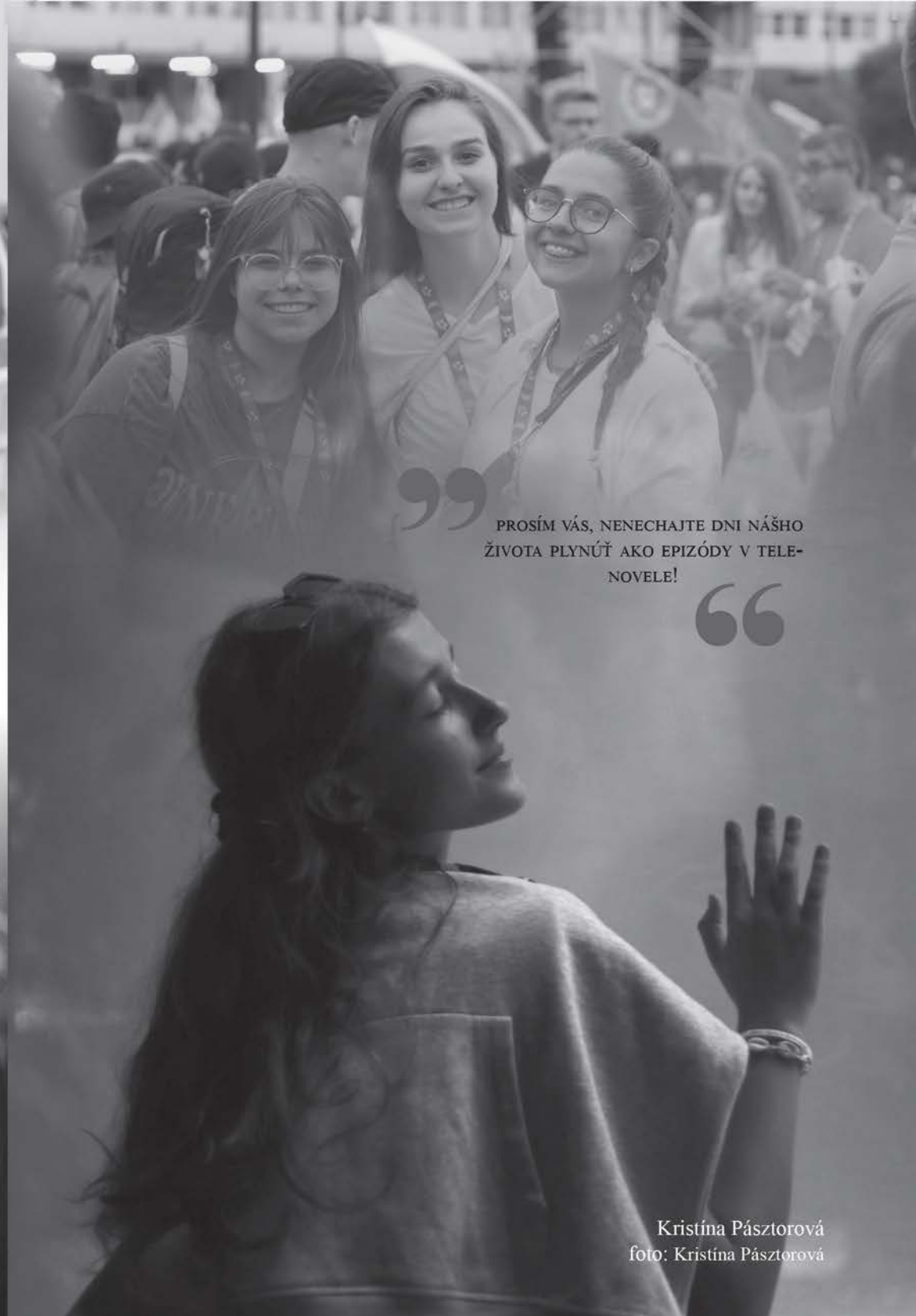
„Už len niekoľko kilometrov a sme doma,“ povedal šofér. Srdce mi bilo inak ako predtým. Nevedela som sa dočkať objatia svojich blízkych. V mysli sa mi ako starý film premietala moja izba, milovaná mäkučká posteľ, čistý vzduch bez prachu a piesku, teplé jedlo... Áno, môj domov, môj milovaný sladký domov. Možno mi občas lezie na nervy, ale vtedy som cítila vdáčnosť za rodný kúsok zeme. Bola som vdáčná nielen za šťastný návrat, ale aj za

nezabudnuteľné dva týždne, ktoré som strávila vo svete vďaka našej pani riaditeľke RNDr. Adriane Bariovej a páňovi kaplá-

novi Mgr. Jánovi Kocúrkovi. Patrí im veľké ďakujem za leto plné smiechu, radosti i nádeje, lebo ako povedal pápež František:

” PROŠÍM VÁS, NENECHAJTE DNI NÁŠHO ŽIVOTA PLYNÚŤ AKO EPIZÓDY V TELENOVELE!

“

Kristína Pásztorová
foto: Kristína Pásztorová

Kristína Pásztorová
Zombova 39, 040 23 Košice
0948 142 698 kristinapasztorova40@gmail.com
Gymnázium sv. Košických mučeníkov
Čordákova 50, 040 23 Košice
0 911 872 801 office@gkmke.sk

P STOPA S L U Š N OBRANA S Ť

ŠPORTOVÁ KYNOLÓGIA JE KYNOLOGICKÁ DISCIPLÍNA ŠPORTOVÉHO CHARAKTERU, KTOREJ ÚČASTNÍKOM JE Psovod so svojím psom. JEJ ÚČELOM NIE JE VÝCVIK PSA PRIAMO PRE SLUŽOBNÉ PRÁCE, ALE PRE DOSAHOVANIE ŠPORTOVÝCH ÚSPECHOV. POUŽÍVA PODOBNÉ VÝCVIKOVÉ METÓDY AKO SLUŽOBNÁ KYNOLÓGIA. TEJTO ZAUJÍMAVEJ ČINNOSTI SA POPRI VYUČOVANÍ DEJEPISU A OBČIANSKEJ VÝCHOVY VO VOENOM ČASE VENUJE AJ NAŠA PANI UČITEĽKA MGR. NIKOLA LACKOVÁ.

Kedy ste sa začali zaujímať o kynológiu?

Neverila by som, že sa niekedy budem venovať kynológii. Od malička som mala psíkov veľmi rada a snívala som o jednom vlastnom, ale mamka mi ho nedovolila. Keď som doštudovala, nadišiel čas splniť si svoj sen. Chcela som huskyho, ale keď mi prišli prvé fotky nemeckého ovčiaka, ktorý bol v Nemecku, neodolala som. Po piatich mesiacoch, keď pes začal rásť a spolu s ním aj jeho neposlušnosť, vede-

la som, že sa začnem venovať kynológii.

Koľko psov máte momentálne a ako sa volajú?

Mám dvoch. Nemecký ovčiak sa volá Neptun. Meno dostal ešte v Nemecku a nechcela som mu ho meniť. Je to netypické meno a ľudia si ho všelijako mýlia. Napríklad nepovedia Neptun, ale Pluto. Sučka Abbey som vybrala meno ja. U psov sa prvý vrh suky musí volať na a, a keďže sa

mi žiadne meno na toto začiatkové písmeno nepáčilo, vybrala som si Abbey, ktoré sa síce píše s písmenom a, ale vyslovuje sa e.

Trvalo vám dlho, nájsť si k nim cestu a vycvičiť si ich tak, aby vás počúvali?

S Neptunom to bolo náročnejšie, ale s mojou sučkou to bola láska na prvý pohľad. Spomedzi desiatich spiacich šteňiatok sa jedine ona zobudila a prišla ku mne. Jednoducho si ma vybrala sama. Keďže je to sučka, viac počúva ako pes.

Ako hodnotíte svoje prvé tréningy?

Jedným slovom náročné. Športová kynológia je o troch hlavných disciplínach: stopa, poslušnosť a obrana. Splniť všetky tri kritériá bola pre mňa ako pre začiatčovníka veľká výzva. Natrafila som však na veľmi dobrých a nápomocných ľudí, ktorí ma po tejto ceste sprevádzali. Hlavne v stopách, ktoré sa neskôr stali mojou obľúbenou disciplínou. Každým dňom a každým tréningom nám to išlo lepšie.

Ako ste sa spoznali s ľuďmi, ktorí vám pomohli s kynológiou?

Bolo to na výcviku v Ruských Peľanoch. Sú to väčšinou vicemajstri, respektíve majstri sveta, ktorí zvládajú tieto disciplíny na vysokej úrovni. Natrafila som na veľmi dobrú trénerku, ktorá so mnou cvičí poslušnosť. Učila ma od samého začiatku a ukazovala mi, ako to správne robiť. V kynológii som sa naučila jednu zásadnú vec: „Nedá sa ísť na každého psa rovnakou metódou, pretože každý je originálny a iný.“

Je potrebné cvičiť často? Ako vyzerá taký tréning?

Tréning musí byť v týždni rozdelený. Poslušnosť by sa mala trénovať každý

deň a obrana aspoň raz, dvakrát týždenne. Týmto disciplínam by bolo ideálne venovať sa aj dvakrát do dňa. Mám však aj pracovné povinnosti súvisiace so školou a tomu sa musím prispôbiť. Snažím sa venovať výcviku minimálne päťkrát do týždňa. Cez leto je to náročnejšie, lebo stopovať by sa v teple nemalo. Treba chodiť na tréning skoro ráno alebo až večer.

Sú tréningy náročné aj pre vás?

Je to náročné. Som v tom ešte stále začiatčovník, robím chyby a pes ich robí so mnou. Toho je obzvlášť náročné od istých chýb odnaučiť. Kynológia je aj o prispôbovaní sa psovoda psovi. No je to pre mňa osobne veľmi veľký relax. Nerobím to pre zárobok, ale pre radosť.

Mali ste v kynológii tzv. slabé chvíľky, keď ste to chceli vzdať?

Zo začiatku pri prvom psovi to bola naozaj ťažká situácia. Povedala som si, že už stačí, že to ďalej nepôjde. Keďže sa môj pes rozhodol byť dominantným, pri obranách mi dal naozaj zabrať. Nakoniec som sa však nevzdala. A to aj vďaka dobrým a skúseným kynológom, od ktorých sa učím a za ktorých som veľmi vďačná.

Kynológia je šport a v športe sa stávajú aj nehody a zranenia. Stalo sa vám či psovi niečo vážne počas cvičenia/sút'áženia?

Okrem nejakých modrín alebo škrabancov sa mne ani Abbey zatiaľ nič nestalo, ale Neptunovi už áno. Mal torziu žalúdka, čo je veľmi nebezpečná choroba. Pri takejto chorobe môže byť pes do niekoľkých hodín mŕtvy. Ide o odtrhnutie žalúdka, ktoré môže nastať vtedy, keď sa napríklad pes nažerie, napije vody po tréningu... Pri takýchto veľkých plemenách je veľmi veľa príčin torzie. My sme to však zistili

včas. Riziko úmrtia pretrváva aj po operácii. Niektorým psom je potrebné vybrať aj slezinu, no v našom prípade to, našťastie, nebolo potrebné. Musím povedať, že je to bojovník, lebo ju úspešne prekonal.

Aké úspechy ste doposiaľ dosiahli?

Abbey je ešte mladá, preto sme na žiadnych súťažiach neboli. Aktuálnym cieľom je zložiť základné skúšky podľa medzinárodného skúšobného poriadku BHVT a IGP 1. Neptun má už najvyššiu skúšku IGP 3 a s ním som dosiahla úplne najväčší úspech, preteky na majstrovstvách sveta. Tohto roku sme boli v Helpe, kde sme skončili na 12. mieste z 29 psov. Budúce ciele si budujem aj s Abbey, s ktorou by som chcela ísť na väčšie preteky v stopách.

Ak sa teda do budúcnosti chcete začať venovať kynológii, nezabúdajte, že to nie je iba o troch poveloch: Sadni! Lahni! Otoč sa! Je to v prvom rade o veľkej disciplíne a vytrvalosti.

Kristína Pásztorová
foto: Archív GKM

Kristína Pásztorová
Zombova 39, 040 23 Košice
0948 142 698 kristinapasztorova40@gmail.com
Gymnázium sv. Košických mučeníkov
Čordákova 50, 040 23 Košice
0 911 872 801 office@gkmke.sk

Spoved' mešťana

KRÁČALI STE NIEKEDY PO HLAVNEJ ULICI V KOŠICIACH S HLAVOU V OBLAKOCH? MESTOM PLNÝM SKLÚČENÝCH, TRAGICÝCH, INŠPIRATÍVNYCH PRÍBEHOV NASHAKNUTÝCH DÁVNOU HISTÓRIOU? JA SOM TO SKÚSILA A NEOUUTOVALA SOM. UŽ V DIAĽKE SOM ZBADALA NIEČO POMPÉZNE. NEBOLA TO ŽIADNA NOVINKA, PRÁVE NAOPAK. BOLO TO NIEČO, ČO TU VŽDY STÁLO A STOJÍ DODNES. „DÓM SA VZNÁŠAL V HMLE ŠŤA ZRÚCANINA HRADU, ČOSI VEĽKÉ A ISTÉ NA TOMTO SVETE.“ DÓM SVÄTEJ ALŽBETY. MOŽNO NEUVERÍTE, ALE DOMOV GÉNIA, KTORÝ MAL K TOMUTO DÓMU A MESTU BLÍZKY VZŤAH, JE IBA ZOPÁR ULÍČ DĽAJ. A PRED JEHO DOMOM STOJÍ PAMÄTNÍK – STOLIČKA, NA KTOREJ FILOZOFUJE MAĎARSKÝ SPISOVATEĽ, NOVINÁR, HUMANISTA SÁNDOR MÁRAI. OPUSTENÝ, VYBLEDNUTÝ, BEZ EMÓCIÍ. KEĎ SOM SI VŠAK K NEMU SADLA OPROTI JA, VIDELA SOM NIEČO INÉ AKO LEN SOCHU...

Jednoducho umelec

Príbeh umelca sa začal písať 11. apríla 1900. Začal si ho písať sám. „Viem, že som génius... Svoj život som si aj dopísal utváral sám a aj naďalej si ho budem utvárať ja.“ Môj pohľad padol na jeho stôl posiaty zápiskami, listami a myšlienkami. Na poličkách úhladne stáli romány nadýchané meštianskym životom. Už od malička so svojim bratom Gézom Radványim inklinovali k umeniu. Rodičia Grosschmidovci ich vo všetkom podporovali, no otec Géza Grosschmidt s umeleckou dráhou súhlasil iba pod podmienkou, že si zmení priezvisko. Preto si Sándor vymenil svoje priezvisko saského pôvodu za umelecký pseudonym Márai.

Detstvo, vyblednutá kresbička...

„Otec ma, držiac za ruky, unášal ďalej.“ Fotografie, zabudnuté, no zároveň

stále žijúce emócie jeho priateľov, rodiny a blízkych v jednej izbe. Detstvo prežil dnes už v neexistujúcej budove banky. Dokonca sa v istom bode s jeho prvými rokmi stretávajú aj tie moje. Roky strávené na Bankove, na pikniku či spontánnymi hrami s kamarátmi na ulici. Významnou osobou jeho rodiny bol tjec Matyás Radkovsky, ktorý ešte počas svojho života rozdal svoj majetok, vďaka čomu si mohli kúpiť dom. Nasledovalo sťahovanie... Svoje skryté pocity vylial na kusy papiera v románe Žiarlivci. Začal študovať na Premonštrátskom gymnáziu v Košiciach. Bol vášnivým pisateľom a hoci školský poriadok zakazoval študentom publikovanie v tlači, našiel si cestu a začal písať do košických novín pod svojím pseudonymom. Neskôr na odporúčanie školy odišiel. Vybral sa do Budapešti, ale iba na „otočku“ a nakoniec zmaturoval v Prešove. Po maturite študoval niekoľko semestrov žurnalistiku v Lipsku, vo Frankfurte a v Berlíne. Popri štúdiu v Berlíne písal básne a články do nemeckých novín a košických maďar-

ských denníkov. Nebolo to mesto pripomínajúce iba jeho umelecké a pracovné roky, ale miesto spomienok na jeho prvú a zároveň poslednú lásku života – židovské dievča menom Lola Matzner. Svoje životy spečatili manželstvom v apríli roku 1923 v Budapešti. Prestáhovali sa do Paríža, mesta lásky. V tomto období Sándor prispieval do rôznych budapeštianskych, košických, ale aj nemeckých novín. Počas neustáleho písania sa mu v hlave definitívne vyjasnila jedna vec. Stredobodom jeho života bolo písanie.

Ponuré obdobie

„Čo chuťou a vôňou bolo, je už len akési omamné a zlomyseľné kúzlo.“ Prechádzky po Budíne, návšteva krčmičiek, kaviarní a kúpeľov znamenali pre neho meštiansky život. V úseku života, keď sa mraky zatiahli, život mešťana zastihla smrť syna Krištofa, ktorý sa narodil vo februári 1939, no žil len šesť týždňov. Vychádzajúcim slnkom v tomto období bol János Babocsai, ktorého si v roku 1945 s Lolou

adoptovali a o tri roky spolu s ním emigrovali.

Putovanie pokračuje

Prekročením jedného z posledných prahov izieb ma pochytil zvláštny pocit. Clivosť? Nevieť, no isté bolo, že smrť sa blížila. Po nástupe komunistov k moci nasledovala emigrácia, ktorú opísal v diele Zem, Zem! Z cestovateľa – vyhnanec. Najprv Švajčiarsko, neskôr Neapol a nakoniec z hľadiska kultúrno-duchovného prostredia bolo Taliansko najvhodnejšou

krajinou. Chvilu tam aj pobudli, no keď im neudelili ani trvalé povolenie na pobyt, ani občianstvo, opäť sa museli zbaliť a vybrať sa do ďalekého New Yorku. Reklama, financie a manipulácia ľudu boli dôvodom, prečo si tento štát nezískal Máraiho srdce. Chuť do života a pocit domova mu dávali knižnice a prechádzky. V pocitoch osamelosti z neho vykrvácali na papier slová, nachádzajúce sa v jeho básni Pohrebná reč. Po pätnástich chudobných rokoch v USA, keď sa János osamostatnil, sa v roku 1967 Sándor a Lola vrátili do Ta-

lianska, do Salerno. Ubytovali sa v byte Lolinho strýka, Lajosa Mártona. Život naberal druhý, teda možno už aj tretí dych... Boli ako deti a spolu sa celý deň hrali na Košice... Ich obľúbenými výletnými miestami boli Paestum, Amalfi či Pompeje. Taliansko s nestálymi politickými pomermi a dopravou ich však aj druhýkrát prinútilo odísť. V roku 1980 sa s kuframi ocitli v Spojených štátoch amerických v kalifornskom San Diegu, kde žil aj ich syn János.

Posledný tlkot srdca

Posledná izba v sebe ukrývala desať rokov jeho života. Strácal všetko a hromy hrmeli silnejšie ako kedykoľvek predtým. Napriek tomu vydal ešte štyri knihy. Do tohto obdobia patrí aj románový cyklus Dielo Garrenovcov. Vytvoril v ňom definitívny pomník meštianstvu, ktorému sa venoval celý život. Žena, ktorá stála po jeho boku vo všetkých životných situáciách takmer 63 rokov jeho života, odišla na onen svet, kde ju o rok neskôr nasledoval jeho adoptívny syn János. Sándor sa kompletne do seba uzavrel a odizoloval sa takmer od každého. Začala ho prenasledovať myšlienka na smrť. Kúpil si pištoľ a cvičil na strelnici. 21. januára 1989 spáchal samovraždu. Jeho popol, tak ako aj Lolin a Jánosov, vysypali do Tichého oceánu. Najväčšiu slávu mu priniesol román Sviece zhoria do tla vydaný po jeho smrti v roku 1998. Posledný tlkot srdca, posledná izba. Citát na stene v poslednej izbe jeho domu mi už asi nikdy nevyimizne z hlavy.

„PÍŠAL SOM, LEBO SOM CHCEL
ČOSI POVEDAŤ...“

Kristína Pásztorová
Zombova 39, 040 23 Košice
0948 142 698 kristinapasztorova40@gmail.com
Gymnázium sv. Košických mučeníkov
Čordákova 50, 040 23 Košice
0 911 872 801 office@gkmke.sk